

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37.02:378.14

Людмила Завацька

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів
ORCID ID 0000-0003-2069-9667

Оксана Бартків

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк
ORCID ID 0000-0003-1301-2169
DOI 10.24139/2312-5993/2019.02/204-215

ФРЕЙМОВИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ «СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА»

У статті розкрито зміст поняття «фрейм», ознаки, будову та види фреймів. Мета статті полягає в аналізі особливостей використання фреймів при вивченні теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра». У процесі наукового пошуку використано методи аналізу, узагальнення, систематизації та моделювання. На основі поглядів учених фрейм визначено як схематичну (графічну, табличну) репрезентацію за родово-видовою залежністю певного явища (факту, об'єкта чи процесу), що уможливорює стисло подати значний за обсягом зміст навчального матеріалу. Обґрунтовано доцільність використання фреймів при вивченні студентами теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра». Запропоновано завдання теми у вигляді фреймів-візуалізацій, фреймів-розповідей, фреймів-тем.

Ключові слова: фрейм, види фреймів, візуалізація, навчальна інформація, способи візуалізації, аутизм, соціально-педагогічна робота, соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра (РАС).

Постановка проблеми. Виклики сьогодення ставлять перед закладами вищої освіти завдання підготовки компетентних фахівців соціально-педагогічної сфери зі сформованими ключовими компетентностями організації соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення. Оптимізація освітнього процесу вимагає використання нових форм подання знань, які, відповідно, зумовлюють пошук засобів презентації, оптимальних методів навчання, оскільки навіть однакова за змістом інформація може бути втілена в різну форму та представлена по-різному. Ураховуючи те, що в ході сприймання та розуміння інформація потрапляє в пам'ять у згорнутому вигляді, то подати навчальний матеріал варто структурованим, використовуючи таблиці, схеми, граfi тощо, оскільки «процеси людського мислення базуються на численних структурах даних, які зберігаються в пам'яті людей, тобто фреймах» (Мінські, 1979).

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні та методичні засади впровадження фреймового підходу досліджують Л. Волошко, Р. Гуріна, Т. Колодочка, Л. Лузіна, М. Мінські та ін. Особливості використання фреймів у процесі вивчення навчальних дисциплін аналізуються в наукових доробках М. Мінські, Т. Сердюк, О. Шуневич та ін. У контексті порушеної проблеми актуальним є обґрунтування можливостей використання фреймового підходу при вивченні теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра» навчальної дисципліни «Соціально-педагогічна робота з групами «ризик»».

Мета статті – проаналізувати можливості використання фреймів при вивченні теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра».

Методи дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація, моделювання.

Виклад основного матеріалу. Сутність фреймового (фрейм з англ. *frame* – каркас, система, структура (Вікіпедія, 2016) підходу до засвоєння суб'єктами навчання знань полягає в згортанні та компактному викладанні змісту навчальної дисципліни у вигляді моделей, схем, таблиць тощо. Аналіз поглядів учених (Л. Волошко, Р. Гуріна) засвідчив, що фрейм розглядається як (рис.1):

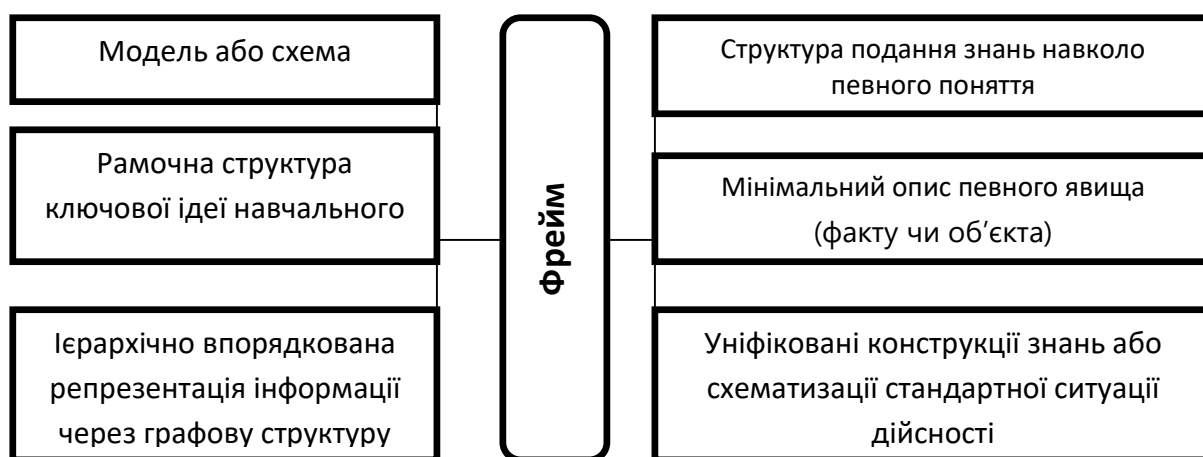

Рис. 1 Підходи вчених до трактування поняття «фрейм»

Таким чином, як засвідчив рис. 1, фрейм у психолого-педагогічній науці розглядається як: структура подання знань, організована навколо певного поняття, що, на відміну від асоціацій, містить дані про його суттєві, типові, головні ознаки; рамочна структура ключової ідеї навчального матеріалу, яку можна «накласти» на більшість тем і розділів, виражена в графічній формі; модель або схема подання інформації; ієрархічно впорядкована репрезентація певної стандартної ситуації дійсності, представлена у вигляді графової структури, де головна ситуація позначає об'єкт (наприклад «кімната»), а підпорядковані вершини – елементи цього

об'єкта, які можна спостерігати з певних позицій; мінімальний опис певного явища (факту чи об'єкта), що характеризується чіткою властивістю, завдяки якому вилучення з цього опису будь-якої складової призводить до того, що описане явище (факт чи об'єкт) не можна правильно розпізнати; особливі уніфіковані конструкції знань або пов'язані схематизації досвіду. Будь-який фрейм складається зі слотів, які обов'язково мають бути заповнені конкретним контентом.

На основі поглядів вище вказаних учених нами фрейм визначено як схематичну (графічну, табличну) репрезентацію за родово-видовою залежністю певного явища (факту, об'єкта чи процесу), що уможливорює стисло подати значний за обсягом зміст навчального матеріалу.

М. Мінські зазначав, що мислення людини базуються на фреймах, які зберігаються в пам'яті людини і, відповідно, розпізнаються нею через візуальне сприйняття, вербальне розуміння, роздуми, дії (Мінські, 1979, с. 468). Для розпізнання сцен у пам'яті людини має актуалізуватися саме той фрейм, що якомога чіткіше відповідає гіпотезі про об'єкт, який сприймається. У такий спосіб здійснюється ідентифікація об'єкта у свідомості людини. Якщо ж не вдається знайти необхідний фрейм, відбувається «прилаштування» кращого зі знайдених фреймів до реальної картини і він запам'ятовується для подальшого застосування (Колодочка, 2005, с. 140). Залежно від того, якими органами чуттів сприймається інформація, Р. Гуріна (Гуріна, 2004, с. 185) та Г. Селевко (Селевко, 2006) подають класифікацію фреймів (табл. 1):

Таблиця 1

Класифікація фреймів

№	Класифікаційна ознака	Види фреймів
1.	Візуальне сприйняття	Схеми-графи, блок-схеми, таблично-матричні структури, структурно-логічні схеми, схеми-конспекти, концепти
2.	Роздуми, дії	Фрейми-сценарії
3.	Вербальне розуміння	Семантичні фрейми
4.	Поверхнево-синтаксичне сприйняття	Поверхнево-семантичні
5.	За тематикою	Сценарії, пов'язані з діяльністю, портретами, довідками, емоціями
6.	За розповіддю	«Скелет» типової розповіді, доведення, що дає змогу слухачеві сконструювати повний тематичний фрейм на підставі інформації про головних дійових осіб, форму сюжету, розвиток події тощо)

У процесі побудови фреймів варто дотримуватися певних рівнів систематизації навчальної інформації (рис.2).

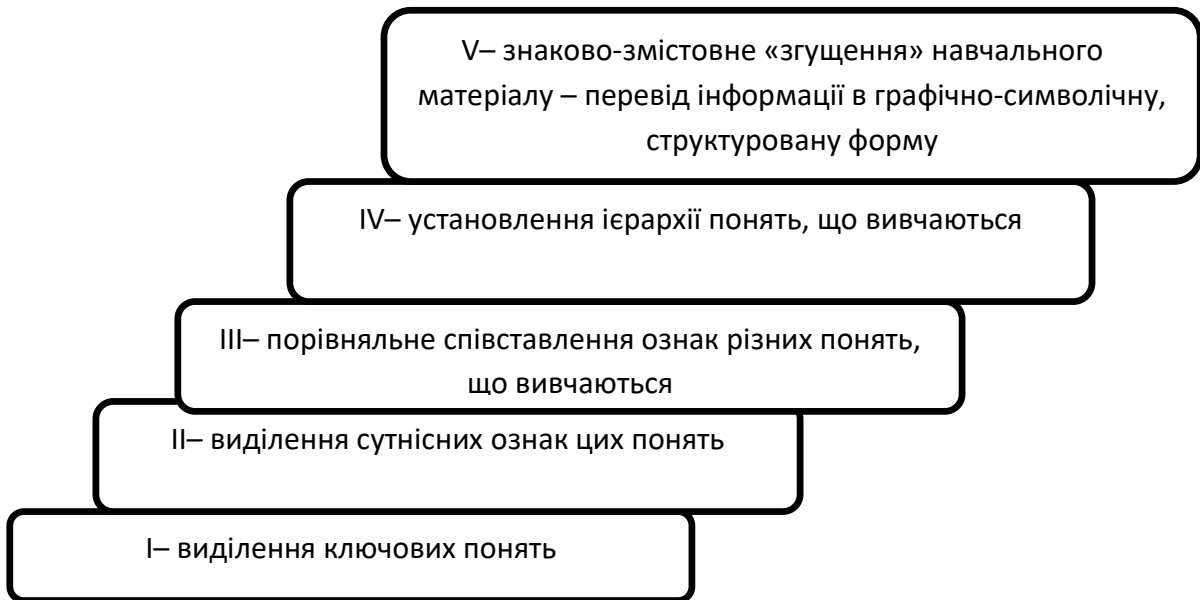

Рис. 2. Рівні систематизації навчальної інформації в фреймах

Як засвідчує рис. 2, у процесі побудови фреймів дотримуються п'яти рівнів систематизації навчальної інформації, які тісно взаємопов'язані.

Аналіз навчальної програми «Соціально-педагогічна робота з групами «ризик»» засвідчив, що на її вивчення відведено 120 год., з яких 18 год. лекційних та 22 год. практичних занять (Бартків, 2018). З метою інтенсифікації вивчення змісту цієї дисципліни нами представлено теми окремих практичних занять за допомогою технології концентрованого навчання та фреймового підходу.

Проаналізуємо можливості використання фреймів при узагальненні знань студентів із теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра (РАС)». У ході вивчення теми нами використано фрейми-візуалізації, фрейми-розповіді, фрейми-теми. Розглядаючи тему, звернемося до трактування її основних понять «аутичний розлад», «соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра».

Аутичний розлад (autistic disorder) або аутизм є важкою формою патології розвитку, що характеризується порушеннями соціальних, комунікативних і мовленнєвих функцій, а також наявністю нетипових інтересів і форм поведінки (Аутизм, 2016). У якості основних симптомів аутизму є труднощі спілкування та соціалізації дитини, нездатність установлювати емоційні контакти, порушення мовленнєвого розвитку.

На основі поглядів учених (В. Синьов, Т. Скрипник) констатуємо, що аутизм є розладом в комунікації, соціальній взаємодії, уяві, інтелектуальній та емоційній сфері. Поряд із цим, діти з розладами аутистичного спектра принципово вирізняються від дітей усіх інших категорій тим, що в них нема соціальних якостей, які для звичайних дітей є вродженими: дивитися в очі, наслідувати міміку і рухи губ при промові звуків, віддзеркалювати емоційні реакції, радіти контакту з іншою людиною тощо.

Дітей з розладами аутистичного спектра ми відносимо до групи «ризик», оскільки вони самостійно не можуть вирішити власні проблеми й потребують соціально-педагогічної допомоги з боку фахівців. З огляду на це, соціально-педагогічну роботу з аутичними дітьми розглядаємо як вид соціально-педагогічної діяльності, що здійснюється в закладі освіти чи в родині, та спрямований на корекцію, реабілітацію та інтеграцію дітей з аутизмом в соціальне та освітнє інклюзивне середовище.

Узагальнюючи знання студентів про соціально-педагогічну роботу з дітьми з РАС, можна запропонувати концепт «негативних» ознак аутизму у вигляді таблиці, що дозволить майбутнім фахівцям візуально сприймати й засвоювати подану інформацію (табл. 2).

Таблиця 2

Концепт фрейму «негативні» ознаки аутизму

<i>Наявність або відсутність таких проявів</i>	
<i>Відсутність</i>	<i>Наявність</i>
а) адекватності	а) страхи
б) здатності використовувати мовлення і жести з комунікативними цілями	б) аутистичні захисти
в) рефлексу наслідування	в) психоемоційна напруга
г) розвиненої емоційної	г) стереотипії (махи руками, трясіння мотузкою, стрибки, розгойдування тулуба, повторювані звуки, певні ритуали або зациклення на якійсь темі)
д) здатності до відгуку (на різних рівнях)	д) «самодостатність», гра наодинці
е) уміння ставити себе на місце іншої людини	е) неадекватні прояви
ж) Я-висловлювань	ж) компульсивна та ритуальна поведінка (навмисне дотримання деяких правил: розташування об'єктів певним чином, виконання повсякденних занять в одному порядку і в той самий час, дотримання незмінної дієти або ритуалу надягання одягу тощо)
з) цікавості до довкілля	к) аутоагресія (активність, що призводить (або здатна призвести) до поранення самої людини, наприклад, укуси самого себе)
к) відчуття небезпеки та болю	л) обмежена поведінка (вузько сфокусовані прояви, за яких інтерес людини або її активність виявляють жорстку вибірковість і однотипність) (Скрипник, 2015)

Аналізуючи ознаки аутизму, варто взяти до уваги погляди Т. Скрипник, яка вказує, що парадоксальність психічної організації аутистів виявляється передусім у тому, що маючи, наприклад, здібності до сприймання складних форм, спритність у рухах, а також уміння говорити і багато чого розуміти, така дитина не прагне використовувати свої

можливості в реальному житті. Ці здібності та вміння частіше за все знаходять вираження лише у сфері дивних стереотипних занять і специфічних інтересів дитини (Скрипник, 2015, с. 11).

Оскільки кожен фрейм спрямований на створення узагальненої картини ключової ідеї навчального матеріалу, то соціально-педагогічну роботу з дітьми РАС можемо представити у вигляді цілісної моделі (рис. 3).

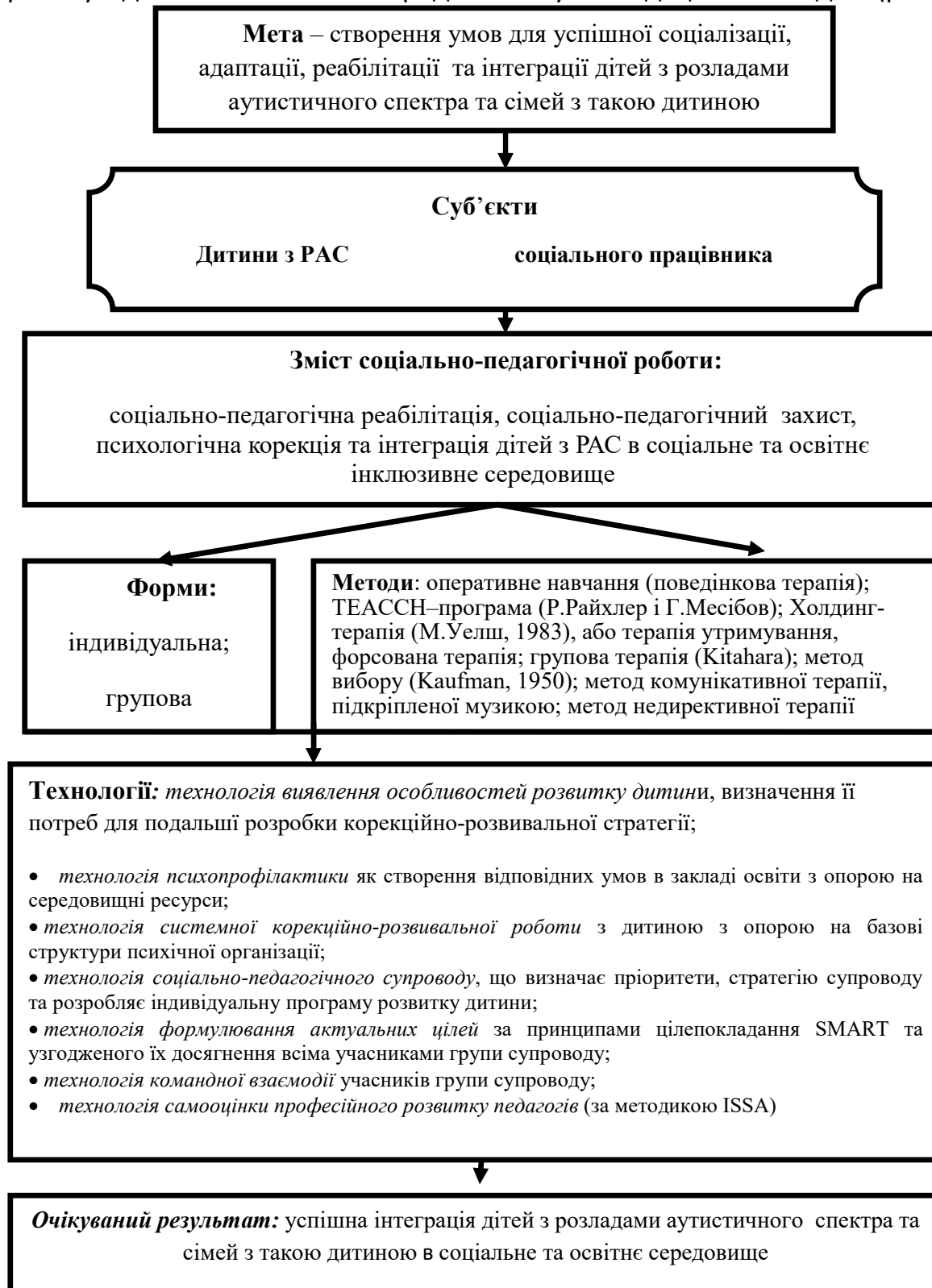

Рис. 3. Фрейм теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з РАС»

Як засвідчує рис. 3, фрейм у вигляді запропонованої моделі можна накласти на більшість тем курсу «Соціально-педагогічна робота з групами «ризику»».

Вивчаючи такий компонент соціально-педагогічної роботи з дітьми з РАС або з сім'ями, у яких виховуються ці діти, як соціально-педагогічна реабілітація, важливим є аналіз програми реабілітації дитини як чіткого плану, схеми спільних дій батьків і фахівців між-, мультидисциплінарної команди з розвитку здібностей дитини, її оздоровлення, соціальної адаптації та успішної інтеграції в соціум.

Для узагальнення знань студентів про соціально-педагогічну реабілітацію дітей з розладами аутистичного спектра пропонуємо заповнити фрейм запланованих послуг Індивідуального плану реабілітації дитини з РАС (рис. 4).

Рис. 4 Фрейм запланованих послуг Індивідуального плану реабілітації дитини з розладами аутичного спектра

З метою систематизації знань про форми соціально-педагогічної роботи з дітьми з РАС можемо запропонувати студентам заповнити фрейм Індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом, метою якої є визначення конкретних стратегій і підходів до організації та впровадження освітнього процесу для дитини з особливими потребами. В англomовних країнах цей документ називається The Individualized Education Program/Plan (IEP) (індивідуальна освітня програма/індивідуальний освітній план) (Скрипник, 2015, с. 38-39) (табл. 3.)

Фрейм індивідуальної програми розвитку для дитини з РАС

I. Загальні відомості	
П.І.Б. дитини:	Вік: Клас (група):
П.І.Б. вчителя:	
Батьки дитини:	
П.І.Б. фахівців супроводу:	
Завуч (методист)	
Учитель-дефектолог (логопед)	
Психолог	
Педагог супроводу (асистент)	
Фахівець з аутизму / Соціальний педагог, який займається з дитиною поза закладом освіти	
Інші фахівці:	
Висновки і рекомендації ПМПК	
Діагностика психолога	
Сильні аспекти дитини (що любить, що може)	
Актуальні потреби дитини	
Довгострокові цілі	
Цілі на поточний період (начальний рік)	
Режим перебув. дитини в школі (ДНЗ)	

II. Створення «безбар'єрного» середовища

<i>Напрями діяльності</i>	<i>Завдання на період</i>	<i>Шляхи вирішення, відповідальна особа</i>	<i>Термін</i>	<i>Критерії вирішення завдання</i>
Комфортне середовище				
Організація розвивального середовища				
Забезпечення додатковим обладнанням				

III. Психолого-педагогічний супровід

<i>Основний напрям діяльності</i>	<i>Необхідний фахівець</i>	<i>Режим і методи корекційно-розвивальної роботи</i>	<i>Показники досягнень</i>
Адаптація в освітньому середовищі	Учитель, ...		
Психомоторний розвиток	Корекційний педагог, ...		
Комунікативно-мовленнєвий розвиток	Логопед, ...		
Соціально-емоційний розвиток	Корекційний педагог, ...		
Розвиток соціально-побутових навичок	Соціальний педагог, ...		
Додаткові послуги			
Графік роботи групи:			

Заповнивши та проаналізувавши такий фрейм, студенти можуть визначити зміст і основні напрями соціально-педагогічної роботи з дітьми з РАС; відмітити необхідність згуртованої взаємодії мультидисциплінарної команди, яка опікується дитиною з аутизмом та здійснює супровід сім'ї з такою дитиною.

З аналізу соціально-педагогічної літератури (Л. Рибченко, Т. Скрипник) можна стверджувати, що ефективність реабілітаційної роботи залежить: по-перше, від компетентності мультидисциплінарної команди спеціалістів, і по-друге, від участі батьків у процесі реабілітації. Основною метою соціально-реабілітаційної роботи, яку комплексно реалізують фахівці мультидисциплінарної команди й батьки, є забезпеченням соціального, інтелектуального і фізичного розвитку дитини, яка має порушення в аутичній сфері, і досягнення максимального успіху в розкритті потенціалу дитини для навчання.

Наявність мультидисциплінарної групи свідчить про організацію соціально-психолого-педагогічного супроводу (Синьов, 2008, с. 527). Така група фахівців на основі розробленої індивідуальної програми розвитку дитини починає цілеспрямовано працювати над досягненням визначених у ній цілей. У цьому контексті можна запропонувати студентам заповнити фрейм суб'єктів соціально-педагогічної роботи з дітьми РАС (рис. 5).

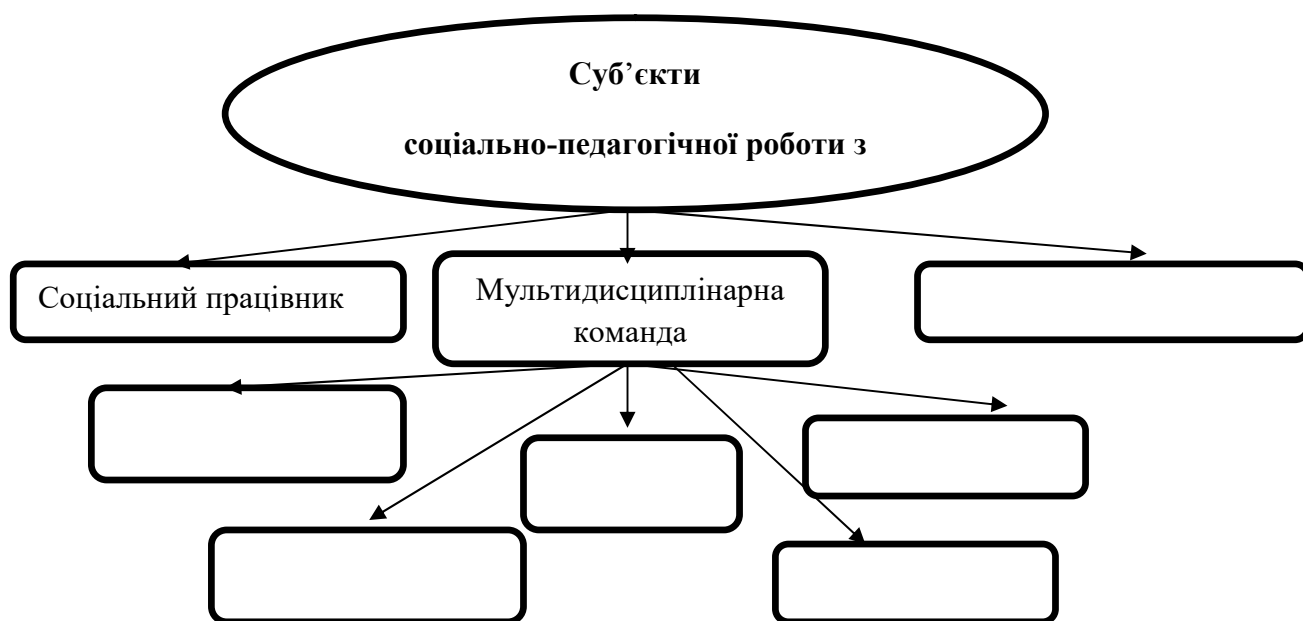

Рис. 4. Фрейм суб'єктів соціально-педагогічної роботи з дітьми РАС

Використання такого виду фрейму, слоти якого потрібно заповнити, сприяє не лише узагальненню й систематизації знань студентів з теми, а й удосконаленню умінь установлювати причинно-наслідкові зв'язки між основними поняттями теми, а також розвитку мислення, здібностей студентів тощо.

У процесі вивчення теми варто зосередити увагу студентів на тому, що соціально-педагогічна реабілітація дітей з аутизмом буде ефективною за умови її цілеспрямованості й комплексності; урахування особливостей та класифікацій дітей з розладами аутистичного спектра; тісної співпраці з батьками. На нашу думку, поінформованість і обізнаність батьків є передумовою прийняття компетентних та мудрих рішень в інтересах дитини, розуміння межі між обмеженнями та можливостями, а відповідно сприйняття реальності того, що не можна змінити, та водночас допомагати дитині розвинути наявні можливості.

З метою ефективної соціально-педагогічної реабілітації дітей з розладами аутистичного спектра та підвищення рівня обізнаності батьків з проблемою аутизму, варто запропонувати студентам розробити Програму підтримки сім'ї у вихованні аутичної дитини. Така Програма має спрямовуватися на формування педагогічної культури батьків з виховання, розвитку, навчання, соціалізації та реабілітації дитини з розладами аутистичного спектра. Реалізація Програми надасть можливість батькам зустрічатися один із одним, ділитися своїми почуттями, здобути досвідом, попередити один одного про «глухі кути ти пастки» догляду й розвитку дитини з РАС. Часто між сім'ями зав'язується глибока дружба, яка стає для них потужним джерелом підтримки. У групах взаємопідтримки батьки можуть відкрито висловити свої почуття, знайти в інших розуміння та підтримку.

Програма підтримки сім'ї з дитиною з аутизмом передбачає використання різних форм та методів роботи з сім'єю з метою формування в батьків умінь і навичок адаптації дитини до навколишнього світу, інтеграції її в соціум. Студентам наголошується, що програма соціально-педагогічної підтримки батьків у вихованні дитини з аутистичними розладами має передбачати кількість занять, періодичність їх проведення та кількість часу, відведеного на кожне заняття, що можна подати за допомогою наступного фрейму (табл. 4).

Таблиця 4

Програма підтримки сім'ї у вихованні аутичної дитини

№ з/п	Вид роботи	Термін виконання
1.	Наприклад: Міні-лекція для батьків «Що таке розлади аутистичного спектра? Як їх виявити». Ознайомлення з опитувальником «Наявності ознак загальних розладів розвитку дитини»	Лютий 2019
2.		
3.		

Робота з фреймами різних видів сприятиме узагальненню знань студентів про соціально-психологічні особливості дитини з РАС, умінь організувати соціально-педагогічну роботу з дітьми з аутизмом та сім'ями, які виховують таку дитину.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, як засвідчує проведений аналіз, фрейм можна розглядати як схему, яка дозволяє впорядкувати навчальний матеріал, як каркас, за яким можна побудувати відповідь; як модель даних для представлення певного процесу; як таблицю для подання різних класифікаційних ознак тощо. Процес засвоєння навчального матеріалу за фреймовим підходом забезпечує ефективність формування у студентів ключових компетентностей організації соціально-педагогічної роботи з групами «ризик» загалом та соціально-педагогічної роботи з дітьми з розладами аутистичного спектра зокрема.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний розгляд означеної проблеми. Подальшого вивчення потребують питання використання фреймового підходу при вивченні соціально-педагогічних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

- Аутизм. Статистика по аутизму. Режим доступу: <http://psypp.ru/art01/autizm.php> (Autism. Statistics on autism. Retrieved from: <http://psypp.ru/art01/autizm.php>).
- Бартків, О. С. (2018). Соціально-педагогічна робота з групами «ризик»: навчальна програма. Режим доступу: http://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/robocha_programa.pdf (Bartkiv, O. S. (2018). Socio-pedagogical work with "risk" groups: curriculum. Retrieved from: http://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/robocha_programa.pdf).
- Вікіпедія: Фрейми (Психологія). Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/> (Wikipedia: Frames (Psychology). Retrieved from: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>).
- Гурина, Р. В. (2004). Фреймовые схемы-опоры как средство интенсификации учебного процесса. *Школьные технологии*, 1, 184-195 (Hurina, R. V. (2004). Framing schemes-supports as a means of intensifying the educational process. *School Technologies*, 1, 184-195).
- Колодочка, Т. Н. (2005). Фреймовое обучение. *Школьные технологии*, 1, 140-142 (Kolodochka, T. N. (2005). Frame training. *School technologies*, 1, 140-142).
- Мински, М. (1979). Фреймы для представления знаний. Москва. Энергия (Minski, M. (1979). *Frames for knowledge representation*. Moscow: Energiia).
- Селевко, Г. К. (2006). *Энциклопедия образовательных технологий*: В 2 т. Москва (Selevko, H. K. (2006). *Encyclopedia of Educational Technologies*: In 2 parts. Moscow).
- Синьов, В. М. (2008). Мультидисциплінарний (медико-психолого-педагогічний) характер діагностики і корекції розвитку особистості при порушеннях процесу соціалізації. *Психолого-педагогічні засади розвитку особистості в освітньому просторі: матеріали методологічного семінару АПН України*, (527-532). Київ (Syniov, V. M. (2008). Multidisciplinary (medical-psychological and pedagogical) character of diagnostics and correction of personality development in case of violations of the process of socialization. *Psychological and pedagogical foundations of personality development in the educational space: materials of the methodological seminar of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, (pp. 527-532). Kyiv).
- Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі* (2015) (*Technologies of psychological and pedagogical support of children with autism in the educational space* (2015)).

РЕЗЮМЕ

Завацкая Людмила, Бартков Оксана. Фреймовый подход к изучению темы «Социально-педагогическая работа с детьми с расстройствами аутистического спектра».

В статье раскрыто содержание понятия «фрейм», признаки, строение и виды фреймов. Цель статьи заключается в анализе особенностей использования фреймов при изучении темы «Социально-педагогическая работа с детьми с расстройствами аутистического спектра». На основе взглядов ученых фрейм определен как схематическая (графическая, табличная) репрезентация за родово-видовой зависимостью определенного явления (факта, объекта или процесса), что дает возможность кратко представить значительное по объему содержание учебного материала. Обоснована целесообразность использования фреймов при изучении студентами темы «Социально-педагогическая работа с детьми с расстройствами аутистического спектра». Предложены задания темы в виде фреймов-визуализаций, фреймов-рассказов, фреймов-тем.

Ключевые слова: фрейм, виды фреймов, визуализация, учебная информация, способы визуализации, аутизм, социально-педагогическая работа, социально-педагогическая работа с детьми с расстройствами аутистического спектра (РАС).

SUMMARY

Zavatska Liudmyla, Bartkiv Oksana. Frame approach in learning the topic “Social-pedagogical work with children with autism spectrum disorders”.

The content of the notion “frame”, its features, formation and types of frames are revealed. The aim of the article is to analyze the features of using frames while learning the topic “Social-pedagogical work with children with autism spectrum disorders”. According to scholars’ opinions frame is denoted as schematic (graphic, table) representation based on gender-categorical dependence of certain phenomenon (fact, object or process), which enables to present large content of learning material briefly. It is identified that each frame consists of slots, which have to be filled with particular content.

There is established the actuality of using frames by students while learning the topic “Social-pedagogical work with children with autism spectrum disorders”. The tasks of the subject in the form of visual frames, narrative frames, topic-based frames are offered.

Autism spectrum disorder or autism is established as a severe form of pathology development, which is characterized by social, communicative and speech disorders, and presence of unusual interests and behaviors as well. The children with autism spectrum disorders belong to the risk group since they are not able to solve their problems themselves and they need social-pedagogical assistance by specialists. Social-pedagogical work with autistic children is investigated as a kind of social-pedagogical practice, which is conducted in education institution or family, and is also directed at correction, rehabilitation and integration of autistic children into social and learning inclusive environment. The frame is presented as a model of social-pedagogical work with children having ASD. It is stated that the process of acquiring learning material according to frame approach provides effectiveness of forming key competences of organization of social-pedagogical work with risk groups in general and especially with children with autism spectrum disorders.

Key words: frame, types of frames, visualization, learning information, ways of visualization, autism, social-pedagogical work, social-pedagogical work with children with autism spectrum disorders (ASD).